

Wanneer doe je een beroep op de logopedist?

Vele ouders maken zich wel eens zorgen over de spraak- en taalontwikkeling van hun kind. Al of niet terecht. Leerkrachten, psychologen, pedagogen, dokters, kinesitherapeuten, verpleegkundigen, maatschappelijk werkers, ergotherapeuten en zovele anderen ontmoeten mensen met werkelijke of ogenschijnlijke logopedische moeilijkheden. Vaak vragen ze zich af of de tussenkomst van een logopedist ja dan neen is aangewezen. Voor hen allen is deze beknopte informatiebrochure bestemd.

Logopedische moeilijkheden maken een wezenlijk deel uit van de totale mens. Problemen met het spreken, de taal, het stemgebruik, het lezen en het schrijven mogen nooit afzonderlijk bekeken worden, maar dienen geplaatst in de ontwikkeling van een bepaalde persoon op een bepaald moment in zijn leven. We belichten nu verschillende thema's die voor niet-logopedisten een belangrijke steun, aanknopingspunt of indicatie voor verwijzing, advies of behandeling kunnen zijn.

Voorwaarden voor een normale spraak- en taalontwikkeling

Een normale ontwikkeling van spraak en taal is slechts mogelijk als er aan een hele reeks voorwaarden is voldaan bij het kind zelf en bij zijn omgeving. Zijn er één of meer afwijkingen, stoornissen of moeilijkheden, dan is de kans op logopedische problemen reëel aanwezig.

Het KIND moet beschikken over:

- een goed zenuwstelsel: de ontwikkeling en de rijping van de hersenen en het ganse zenuwstelsel moeten normaal verlopen;
- een goed bewegingsapparaat: de motorische ontwikkeling voor grove en fijne bewegingen mag geen stoornis vertonen;
- een normale begaafdheid: minder of zwakbegaafde kinderen hebben meer moeilijkheden met spraak of taal;
- voldoende aandacht en concentratie: het kind moet oog en oor hebben voor wat er in zijn omgeving gebeurt, moet met voldoende concentratie opdrachten kunnen afmaken;
- een evenwichtige persoonlijkheidsstructuur: er mogen geen bijzonder emotionele (gevoel) of karakteriële problemen zijn;
- een goed gezicht: tekorten in het gezichtsvermogen kunnen een negatieve invloed hebben op het lezen en schrijven;
- een goed gehoor: dit is onontbeerlijk voor spraak en taal;
- goede spraakorganen: er mogen geen afwijkingen aan de mond, neus, lippen, tong, gehemelte, kaak en gebit voorkomen.

De OMGEVING van het kind (thuis, familie, school, ...) moet zorgen voor:

- een voldoende taalaanbod: het kind moet voldoende in contact worden gebracht met

- taal;
- goede voorbeelden: hierbij is vooral het mondelinge taalgebruik belangrijk;
- stimulering: het kind moet voldoende worden aangemoedigd om te praten;
- normale leefsituatie: het kind mag niet verwaarloosd noch verwend worden. Er mogen geen relationele of karakteriële problemen zijn.

Belangrijke stappen in de spraak- en de taalontwikkeling van een kind

Spraak

- 4,5-5 jaar: 75 % van de kinderen spreken alle klanken (letters) goed uit;
- 5-6 jaar: 90 % van de kinderen spreken alle klanken (letters) goed uit.

Taal

- 1-1,5 jaar: het kind vormt éénwoordzinnen (papa, mama, appe(l));
- 1,5-2,5 jaar: het kind vormt tweewoordzinnen (ikke ook, mama koek);
- 2,5 jaar: het kind begint in meerwoordzinnen te spreken (ikke mee ook, kijk ikke poppenkas(st) (s)pelen);
- 5-6 jaar: de meeste kinderen spreken in volledig goede zinnen (ik fiets op straat, wanneer mag ik springen?).

Belangrijke leeftijdsgebonden indicaties voor verwijzing naar de logopedist

Op een bepaalde leeftijd moet het kind welbepaalde spraak- of taalpatronen verworven hebben. Is dat niet het geval, dan is logopedisch advies aangewezen, naast zo nodig een meer globaal ontwikkelingsonderzoek.

- 10 maanden: het kind brabbelt nog weinig;
- 18 maanden: het kind zegt nog geen woord of het praat bijna uitsluitend in klinkers; het kind schijnt weinig taal te begrijpen;
- 2-2,5 jaar: het kind maakt nog geen tweewoordzinnen;
- 3-4 jaar: het kind maakt nog geen kleine zinnetjes; het kind is grotendeels onverstaaanbaar;
- 4-4,5 jaar: het kind kan nog geen verhaaltje of gebeurtenis vertellen; het kind spreekt nog niet alle klanken goed uit;
- 5 jaar: maakt nog geen goede zinnen.

Belangrijke niet-leeftijdsgebonden indicaties voor verwijzing naar de logopedist

Onafgezien van de leeftijd (zie hierboven) kan het kind bepaalde merkwaardigheden vertonen in spreken, stemgebruik, lezen, schrijven, algemeen taalgebruik. Worden één of meer tekorten vastgesteld, dan is logopedisch advies aangewezen. Hieronder sommen we de belangrijkste op.

Het kind ...

- schijnt vragen en opdrachten niet te begrijpen;
- is een jaar achter op de normale spraak- en taalontwikkeling van leeftijdsgenoten;
- spreekt met te veel of te weinig neusklink;
- is vaak hees;

- wordt ter wille van zijn spreken geremd of geplaagd;
- stottert al langer dan een half jaar;
- praat heel eentonig, extra luid of zeer stil;
- praat erg snel, laat vele klanken weg, vervormt woorden;
- heeft moeilijkheden met lezen of schrijven;
- vertoont spraakmoeilijkheden en gebitsafwijkingen (orthodontie);
- komt uit een gezin, familie met spraak- en taalproblemen.

Op welke vier- tot vijfjarige kinderen moeten we speciaal letten?

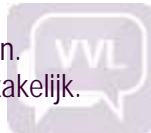
De leeftijd van vier tot vijf jaar is minstens om twee redenen erg belangrijk:

- de basisperiode voor spraak- en taalontwikkeling loopt ten einde;
- het kind staat op de drempel van de lagere school.

Daarom sommen we onderstaand een aantal mogelijke tekorten nog eens extra op. Het kind ...

- schijnt opdrachten niet goed te begrijpen;
- maakt nog geen zinnen;
- kan geen verhaal vertellen;
- stottert;
- is geremd of wordt geplaagd ter wille van zijn spreken;
- heeft te veel of te weinig neusklank;
- is vaak hees;
- kan niet alle klanken goed uitspreken.

In deze gevallen is logopedische hulp noodzakelijk.

Op welke volwassenen moeten we speciaal letten?

Logopedische problemen komen niet alleen voor bij kinderen, maar ook bij opgroeienden, volwassenen en bejaarden. Al te vaak worden deze problemen nog onderschat, geminimaliseerd of over het hoofd gezien.

We vermelden hier enkele problemen die zeker onze aandacht verdienen:

- chronische heesheid;
- veel stemklachten hebben (spreekberoepen!);
- spraak- en taalmoeilijkheden na hersenbloeding, hersenembolie, hersentrombose, hersentrauma, ... (afasie, dysartrie, etc.);
- stotteren;
- gehoorstoornissen;
- snel en onverstaanbaar spreken.

Waar kan men een logopedist vinden?

De Vlaamse Vereniging voor Logopedisten publiceert op zijn website een lijst waarin haar leden met plaats en tewerkstelling zijn opgenomen. [Klik hier](#) om een logopedist te zoeken.

Ongetwijfeld is het beter, het kind en de volwassene ten goede, eerder wel te verwijzen dan niet te verwijzen. Immers, de logopedist zelf kan vrij snel uitmaken of tussenkomst al dan niet wenselijk of noodzakelijk is.

Verantwoordelijke uitgever: Vlaamse Vereniging voor Logopedisten.

Samenstelling : L. Heylen.